

NÅGRA RÅD OCH ANVISNINGAR

VID

SINNESSLÖA BARN (IDIOTERS) VÅRD

UPPFOSTRAN OCH UNDERVISNING

AF

THORBORG RAPPE

Idiotiens kännetecken och orsaker.

Svårigheten att upptäcka om ett barn icke är normalt, är ganska stor och för att under barnets första lefnadstid förvissa sig om dess tillstånd, fordras noggrannt aktgifvande på äfven den minsta omständighet som kan gifva ledning för detta bedömande. Vi

vilja här gifva några kännetecken på det normala och det abnormala barnet under dess första lefnadstid. Det normala barnet fäster vanligen vid fyra à fem veckors ålder blicken på det föremål som visas det, synnerligen om det är något lysande, och efter ännu några veckor söker det att med blicken följa detsamma. Med hörseln förhåller det sig på samma sätt, så att mången gång vid slutet af andra månadens lefnadstid, vänder barnet blicken åt den sida hvarifrån ljudet kommer. Vid samma tid börjar det normala barnet vanligen känna igen sin moder. Under tredje månaden börjar det gripa efter olika föremål, fasthålla dem och slutligen äfven föra dem till munnen. Så snart hörselsinnet utbildats börjar lallandet, och därpå efterhärmsningen af ord. Efter de två första månaderna visar sig äfven leendet på barnets läppar, hvilket dock först i fjerde och femte månaden öfvergår till högt skratt och jubel. I sjunde och åttonde månaden leker barnet för sig sjelf.

Om nu intet af dessa tecken visa sig; om barnet antingen är mycket oroligt, skriker utan att man kan upptäcka någon kroppslig sjukdom eller också visar en fullkomlig likgiltighet för allt; om hufvudet och hela kroppen är slapp och icke kan hållas upprätt; om barnet icke vänder sig efter ljuset, ej visar förskräckelse vid hastigt och starkt buller; om bensystemet visar alltför långsam utveckling; om lemmarna äro magra, slappa och svaga, aptiten oregelbunden, saliven ymnig och ständig, afföringen alltför lös eller onaturligt hård, om något eller flera af dessa tecken visa sig, då är att frukta att detta människosläktets tunga gissel — idioti — inträdt, medförande sorg och bekymmer inom så mången familj där förut lycka och glädje rådde. Då bör ingen tid förloras i det fåfänga hoppet »att det onda går väl öfver», utan genast skicklig barnläkare rådfrågas, och hans föreskrifter noggrannt följas, för att om möjligt mota utbredningen af den allmänna svagheten, hvilken utgör en så fruktbar jordmån för denna sjukdom.

Idiotien, den lägre såväl som den högre graden af denna sjukdom, trycker ofta sin prägel på *synsinn*, som ju är de intellektuella förnimmelsernas förnämsta sinne. Denna oförmåga att fästa blicken yttrar sig antingen uti en ständig rörlighet i pupillerna, eller ock uti dessas fullkomliga orörlighet, då barnet stirrar på ett föremål utan förmåga att uppfatta detsamma.

Äfven *hörselsinnet* är hos många idioter mycket bristfälligt. Flera af dem höra intet eller ock endast särskilda ljud. Den fullkomliga medfödda döfheten åtföljes alltid af stumhet. Äfven *smaksinnet* är mycket bristfälligt hos idioten.

Idiotien yttrar sig ofta i förening med rachitis (»Engelska sjukan»), ensidig lamhet, skrofler, epilepsi, men alltid uti ett särskildt nervöst tillstånd, hvarmed följer ett lymfatiskt eller mycket sanguiniskt temperament. Mr. Séguin säger: »idioti är en svaghet (ofullkomlighet, brist) i nervsystemet, hvaraf härflyter en fullkomlig eller partiel förstöring af organer och egenskaper hos barnet». Det är såsom nyss nämndes icke lätt att under de första månaderna af ett barns lefnad bestämma om det är fullt normalt. Säkerligen blifva många af dessa små, som dö under denna tid befriade från en sorglig tillvaro, hvilken skulle blifvit en pröfning för både dem själfva och deras närmaste.

Ofta förekommer att ett barn vid födseln och äfven någon tid därefter synes normalt men småningom inträder ett stillastående eller tillbakagående. Mången gång äro dessa symptom följder af något slag på hufvudet, eller också någon häftig sjukdom, såsom hjärnfeber, skarlakansfeber, eller något dylikt, hvilket föranleder ett afstannande i hjärnans utveckling.

Vid medfödd idioti födes vanligen barnet svagt. Dess utveckling går påfallande långsamt, fontaneln förblir öppen eller sluter sig *allt för* hastigt. Ofta har barnet svårt att taga sin näring från modrens bröst, det saknar förmåga att suga. Många sådana barn dö under första månaderna af sin lefnad, men

om det lyckas komma igenom dessa och hinner till tandsprickningen infinna sig ofta slag eller kramp, som mången gång förorsaka ett fullkomligt afstannande af hela utvecklingen. Det friska barnets framsteg uteblifva, eller komma betydligt mycket senare. Sent börjar ett sådant barn att fästa uppmärksamheten på omgifningen, än senare att gå och tala. Dessa tecken böra för föräldrarna vara ett *gif akt*, hvilket icke får till följd af sin sorgliga innebörd undanskjutas, utan däremot tjena som uppmaning att med all kraft motverka ett ondt, som visserligen aldrig kan botas men dock till sina följder i så hög grad förmildras.

Direktör Edvard Foerster säger:, uti »Der geistig zurückgebliebene und seine Pflege», att endast *ett* medel finnes emot detta onda och det är att undvika alla dess orsaker.

Emellertid se vi här af att idioten i de flesta fall själf är fullkomligt oskyldig i den förfärliga olycka som drabbat honom, och således har all rätt att fordra det hjärtligaste deltagande såväl som de ömmaste omsorger till lindrande af det onda, för hvilket han är ett offer.

Det abnormala barnets rörelser äro långsamma och slappa, gången vaggande och oregelbunden, aptiten vanligen mycket stark, huden fördrager ej köld, blodcirkulationen är trög.

Någon bestämd hufvudform finnes icke för idioterna. Idiotien kan vara lika djup hos mikrocefalen som hos hydrocefalen, hos den ofta förekommande typiska formen, de s. k. rundskallarna med sin från alla sidor sedda runda hufvudform, sina små uttryckslösa anletsdrag och sitt ljusa tunna hår, som hos barnet med det välbildade hufvudet och de fina, vackra anletsdragen.

Mr. Séguin indelar sjukdomen i *tvenne* afdelningar: *djup* (profonde) och *ytlig* (superficielle)

Skillnaden emellan dessa båda afdelningar består uti ett fullkomligt psykiskt stillastående hos den förre, medan hos den sednare föregår en utveckling, om än

någon gång endast partiel och alltid betydligt långsammare än hos normala barn. Den af denna sjukdom angripne är *efter* uti hela utsträckningen af vanligt framåtgående, och denna skillnad visar sig för hvarje dag mera och mera, till dess det slutligen uppstår en oöfverstiglig klyfta emellan det normala och det abnormala barnet.

De fleste skriftställare, som afhandlat idiotiens orsaker, öfverenstämma deruti, att denna sjukdom kan vara *medfödd* eller *förvärfvad* efter födelsen.

1:o) *medfödd* eller *ärfd* som följd af att hos någon i föregående släktled funnits andlig brist, såsom vassinne, döfstumhet, fallandesjuka etc.

a. genom äktenskap mellan nära anhöriga.

b. genom dryckenskap hos någon af föräldrarna.

c. genom sjukdom, häftiga sinnesrörelser, eller misshandel af modren före barnets födelse.

2:o) *förvärfvad* efter födelsen.

a. genom någon hjärnsjukdom, tyfoidfieber, kikhosta, fallandesjuka etc.

b. genom brist och vanskötsel.

c. genom onani.

d. genom stark stöt eller slag på hufvudet.

För att än mera klargöra idiotiens grundväsen, må här citeras en liten del af ett föredrag hållet inför Uppsala läkareförening af Professor N. G. Kjellberg om »Idioti och uppfostringsanstalter för sinnesslöa barn». Efter att hafva omnämnt kretinismen, hvilken af flere författare kallas *endemisk idioti* *) och efter att hafva redogjort för de åtgöranden som vidtagits af åtskilliga regeringar, heter det: »Men vid dessa stortade och upprepade undersökningar om folkens hälsotillstånd, har därjemte kommit i dagen ett stort antal idioter, som icke äro kretiner, som tillhöra i öfrigt

*) *Endemisk* kallas en sjukdom som är inhemsk hos ett folk, i motsats till *epidemisk* en utifrån kommande sjukdom som angriper ett folk. Epidemier äro ett öfvergående ondt men endemier kunna utöfva ett förderfligt inflytande på generation efter generation.

friska familjer och som befunnits spridda i större eller mindre antal inom alla delar af de civiliserade samhällena.

Denna *sporadiska idioti* skiljer sig hufvudsakligen från kretinismen därigenom att den degenerativa diathes *), som tillhör denna sednare, saknas i den förra eller är ojämförligt svagare markerad. Hos kretinen genomgriper degenerationen hela organismen, som sålunda blir mer eller mindre abnorm till alla sina delar, och vanligen blir utvecklingen då så ofullständig, att individen under hela sitt lif bibehåller barndomens typ ej blott till förstånd och känsla utan äfven till kroppens utbildning. Han är ett vanskapligt, förkrympt, efterblifvet barn, med svaghetens och modlöshetens prägel utbredd öfver hela sin varelse.

Hos idioten däremot är förstörelseprocessen vanligen begränsad till hjärnan och dess hyllen, och i de flesta fall är denna process avslutad antingen under fosterlifvet eller under de första fyra lefnadsåren. Hjärnan, hvars nutritiva lif (fortsatta utveckling) genom den lokala sjukdomsprocessen blifvit rubbadt, utvecklar sig abnormt och ofullständigt, under det organismen i öfrigt lyder nydanelsens fastställda lagar, så framt ej den cerebrala defekten (sjukdomen eller bristen i hjärnan) är så betydlig, att den jämväl återverkar på kroppsutvecklingen i öfrigt.»

Detta är en klar och kortfattad förklaring öfver idiotien, framställd af vårt lands största auktoritet inom detta område.

*) *Degenerera* (urarta) betyder försämring af kroppens alla väfnader, genom hvilken dessa, synnerligen cellerna, blifva odugliga till sina normala förrättningar. *Diathes* (sjukdomsanlag), d. v. s. en individs abnormala benägenhet eller mottaglighet för någon viss sjukdom.

Karaktärs- och själsegenskaper.

För vinnande af framgång i sitt kall, är det nödvändigt för idiotuppfostraren, liksom för hvar och en som har sig en plikt pålagd att förvärfva kännedom om de grunder hvarefter arbetet bör utföras. Härvid gäller som hufvudsak, att lära känna de hos idioterna oftast framträdande karaktärs- och själsegenskaperna. Det är till ledning vid detta studium vi vilja framlägga några af de erfarenheter som vi genom ett mångårigt arbete med och aktgifvande på idioter förvärfvat.

Gåfvorna och anlagen hos idioten äro mångfaldiga och omvexlande, liksom hos det normala barnet. Men de ligga djupt fördolda i det orediga virrvarr hvori allt hos dessa vanlottade befinnes.

Ett outtröttligt kärleksfullt arbete af deras vårdare och uppfostrare är det enda som kan bringa dem till reda och användning.

Att, såsom det skett af många författare af uppsatser om idioter och idioti, indela de förra i klasser efter det olika sätt hvarpå idiotien hos dem uppträder, anser jag vara en ganska vansklighets sak. Den som sett idioter på nära håll vet också, att man måste *studera hvarje individ* för att upptäcka den olika begåfningen och framdraga de olika anlagen. »*Utveckla hvad som finnes*», är en gammal sats af Doktor Voisin, grundläggaren af idiotskolan vid Bicêtre i Paris.

Emellertid är det naturligen alltid en fördel att lära känna andras erfarenheter i den sak om hvilken man sjelf vill vinna kännedom. Därför hänvisar jag dem som ha tid och tillfälle dertill, att läsa de skrifter om idioti, som, författade af Georgens, Landenberger, Esquirol, Heinroth, Sengelman och Séguin m. fl. finnas att tillgå. Dessa författare indela idioterna i en mängd olika klasser med lika många olika benämningar. Att detta till en viss grad är berättigadt vilja vi visst icke förneka, lika litet som att vid studiet af

idiotien, det kan vara till ganska stor nytta att känna dessa så väl som de många olika yttringar hvarunder denna sjukdom uppträder.

Men då en sådan beskrifning skulle leda långt utom gränserna för detta lilla arbete, måste vi inskränka oss till att indela idioterna i *tvenne* klasser, de *tröga* och de *lifliga*, inom hvilka vi återfinna alla slag af de af ofvannämnda författare framställda klasserna.

Innan vi börja någon slags beskrifning på dessa båda olika slag af idioter måste först påpekas, att vi här endast afse sådana, som i någon om än ringa grad äro mottagliga för uppfostran.

De lägst stående, dessa som hvarken äga förmåga att tala, gå eller äta sjelfva, utan blott föra en tillvaro så sorglig och så hjälplös, att man mången gång tycker dem stå långt under djuren, fordra endast en omsorgsfull kroppslig vård, sådan som hvarje öm moder lemnar sitt sjuka barn. I dessa fall är det läkarens föreskrifter som böra följas.

Inom de tvenne ofvan nämnda kategorier af idioter visar sig sjukdomen hos de förra i en hög grad af slöhet. De äro ofta mycket flegmatiska, utan förmåga eller vilja att uppfatta äfven de enklaste saker, utan inbillingskraft, klumpiga, långsamma och oviga i sina rörelser, motvilliga till all verksamhet för såväl kropp som själ, hafva ofta ett dolskt eller själlöst uttryck i sina ögon, grofva och fula anletsdrag, tjock tunga, stort hufvud, tung, oformlig kropp.

Den andra afdelningen, nämligen de *lifliga*, innefattar dessa lättrorliga och vanligen lättretliga individer, hvilka lika litet kunna hålla sina lemmar stilla några minuter, som de kunna fästa tanken vid ett gifvet föremål.

En gammal erfaren idiotvän har gifvit dem den träffande benämningen: »de fladdrande». Deras yttre är sällan särdeles missbildadt. De hafva ofta fina, barnsliga anletsdrag, hvori uttrycket dock är långt efter deras år. De äro rörliga, oroliga, förströdda, retsamma, med ständigt vexlande intryck och känslor.

I de högre stadierna af denna yttring af sjukdomen finnes en fullkomlig oförmåga att fasthålla ens en enda tanke. För ett sådant barn är det en ren omöjlighet, oaktadt det uppfattar en framställd fråga, att kunna kvarhålla den i minnet, så att det kan besvara densamma. Ofta är äfven den erfarne idiotuppfostren förvånad öfver att hos detta mången gång till det yttre välbildade och alldeles icke obehagliga barn, finna fullkomlig brist på förstånd och mottaglighet. För den liflige idioten är blotta bemödandet att samla och för några ögonblick fasthålla tankarna vid samma ämne en så stor ansträngning, att noga måste aktgivas på att detta för den svaga hjärnan icke blir öfveransträngning. Författaren känner en idiot, hvilken från fullkomlig frihet blef tillhållen lyd- nad, tillika med meddelande af de allra enklaste handarbeten, men äfven detta obetydliga var för mycket för honom.

En brist som kan vidlåda så väl den tröge som den liflige idioten är oförmågan att tala. Att fästa allt för mycken vikt vid detta och därefter bedöma idiotiens högradighet leder ofta till missuppfattning. Mången gång finner den uppmärksamme iakttagaren hos det stumma barnet en lika hög grad af iakttagelseförmåga och förstånd som hos det talande. Doktor Salomon säger om helidioterna: »de lida af idiotisk stumhet, hvilken härrör af brist på tankar, och är till sin natur något helt annat än döfstumhet». Härvid må dock anmärkas, att enligt min åsigt härrör den idiotiska stumheten *icke alltid* af brist på tankar. Man ser ovedersägliga bevis på motsatsen. Mången gång är likväl idiotens slöhet så stor, att äfven där talförmågan tämligen god finnes, bruket däraf måste uppöfvas. Alla öfningar som gå ut på att väcka barnet ur dess omedvetna drömlif, att föra det till medvetet bruk af lemmar och sinnen, stå ock i språkbildningens tjänst. De föra till bildande af föreställningar samt väcka behofvet af att uttrycka dessa. Icke alltid får den långa tid, som åtgår för att

få en fråga besvarad af en idiot, hänföras till oförmåga att fatta. Ofta härrör den af bristande viljekraft att afgifva svaret, ofta af oförmåga att sammansätta meningerna eller att finna ord för sina tankar.

Medvetandet af rätt och orätt finnes hos de flesta idioter. Äfven hos de mest slöa ser man ofta, när de företaga sig något förbjudet, en skygg, spejande blick på sköterskan, hvilken tydligen ger tillkänna att samvetets röst låter höra sig äfven hos denna i öfrigt så vanlottade varelse.

Att *egensinne* är en utmärkande egenskap hos idioterna, vet hvar och en som sysselsatt sig med dem. I hög grad utvecklas också denna egenskap genom efterlåtenhet af föräldrar och uppfostrare. Orsaken till denna efterlåtenhet är ofta öfvertygelsen att det är rätta sättet att behandla barnet, men lika ofta sker det äfven därför att det är det bekvämaste sättet att för tillfället befrias ifrån den mången gång tröttande striden med barnet. Har man däremot under barnets tidiga år, genom allvar och uthållighet, vunnit en verklig seger öfver detsamma d. v. s. fått det att medvetet öfvervinna sitt egensinne, så har man däri- genom bringat välsignelse för hela lifvet både för barnet själf och dess omgifning. Det mest egensinniga barn kan därefter endast genom kärleksfull behandling bringas till lyd- nad, och känner då lycka och belåtenhet.

Däremot kan det ohejdade egensinnet gå så långt att barnet får kramp eller spasmer, hvilka dock oftast försvinna vid bestänkning med kallt vatten öfver ansigtet.

Men egensinnet, när det ohejdadt får fortgå, kan föra till långt svårare följder. Icke sällan begås mord på det mest upprörande sätt, och de hemskaste brott af s. k. »mindre vetande». Det är då någon stackars idiot, vanligen uppvuxen i ett fattigt hem utan någon sorts ledning, vanvårdad och öfverlämnad åt sig själf, hvars onda drifter, hämdgirighet eller, — något hvarpå man äfven har exempel, — endast efterhärmningsbegär

af någon slakteriscen hvartill han varit vittne, som ledt honom till dessa förfärliga handlingar. Må därför hvar och en som har idioter sig anförtrodda, söka att i tid få deras egensinne böjdt, ty ju äldre idioten blir, ju svårare blir han att böja och leda.

Egendomligt nog står ofta i jämbredd med egensinnet hos idioten den svaga, osjälfständiga viljan. En energisk och konsekvent uppfostran är i stånd att i hög grad väcka energi hos det idiotiska barnet. *Karaktärsfast kan dock idioten aldrig blifva* — han förblifver vanligen hela sitt lif igenom en ytterst lättledd varelse. Svaret »jag kan icke» får man ofta, äfven om det man bestämdt vet att barnet kan. Egensinne kan visserligen ligga till grund därför, men ofta är misstro till den egna förmågan och bristande handlingskraft orsaken. Denna sida af idiotens karaktär är det som gör att, vid handledning och undervisning, *uppmuntran och beröm är att föredraga framför bannor och straff*, — något som *noga* bör läggas märke till af föräldrar, uppfostrare och lärare.

Afundsjuka är en ingalunda sällsynt egenskap hos idioterna. Den finnes hos den mera utvecklade och kan visa sig hos den mycket lågt stående, hvilken icke med ett enda ord kan uttrycka sina känslor. Doktor Sengelman hänför denna känsla till de instinktiva drifternas område. Vi ha sett ett exempel på en idiot, hos hvilken afundsjuka härskade i högsta grad. Barnet egde en ganska ovanlig arbetsduglighet och var mycket stolt däröfver, men visade på många sätt sin missbelåtenhet om någon af dess kamrater fick beröm, brukade då till och med försöka att förstöra deras arbeten för att frigöra sig från medtäflare. Genom mångårig ledning och uppfostran har detta barn, en flicka, nu kommit så långt att det hör till sällsyntheterna att hon gifver denna känsla luft, hvilken dock säkerligen finnes inom henne. Hon står emellertid på en mycket låg ståndpunkt i intellektuellt hänseende, och har aldrig kunnat konfirmeras. En annan liten idiot började att bittert gråta om nå-

gon af hans kamrater fick smekningar, en tredje bet och ref den som fick beröm.

Inställsamhet är en ofta förekommande egenskap hos idioterna, och svårt är att afgöra huru mycket däraf som är att hänföra till verklig tillgifvenhet, medveten kärlek eller en oklar känsla af egen hjälplöshet och deraf uppstående behof af stöd och hjälp. Hemsjuka är ofta en yttring af denna hjälplöshet. Enligt Doktor Sengelmans åsigt är den fullkomliga bristen på hemsjuka hos ett barn, som förflyttas från det egna hemmet till en anstalt, ett af de tillförlitligaste bevisen på obildbarhet. Sådan är ej vår erfarenhet. Många idioter äro i så hög grad lifliga, att alla de nya föremål, som vid inträdet i anstalten taga deras uppmärksamhet i anspråk, så fullkomligt upptaga dessa ögonblickets barn, att minnet af hem, föräldrar och syskon lätt nog utplånas. Däremot finnes exempel på att fullkomligt obildbara idioter under lång tid plågas af hemsjuka.

En annan drift finnes ofta hos idioten, hvilken visserligen är en hjälp vid undervisningen, men som *kan* leda in på en farlig stråt. Det är nämligen *efterhärminingsförmågan*. I en skola är denna egenskap en god hjälp för läraren, ty har man fått nykomlingen så långt att han fäster uppmärksamheten på och söker efterhärma de mera försigkomna kamraterna, så är i de flesta fall en del af undervisningens möda därigenom lättad. Hågen att efterhärma är väckt och bör nu endast ledas i rätt spår, så nämligen, att det icke endast blir ett blott apverk, utan att det lilla tuppffjät som tagits på vetandets stig blir barnets eget.

Ett för idiotuppfostraren svårlöst problem är bedömandet af i hvilken grad idioten är tillräknelig för begångna fel. Noggrannt iakttagande af hvarje barns karaktär är härvid enda sättet att komma till klarhet. Därvid bör ihågkommas att idioten är mäktig af en stundom framträdande ganska hög grad af *förställning*, dock endast undantagsvis af en ihållande, genomtänkt falskhet. Emellertid är det högst få idioter, på hvil-

kas uppgifter man fullt kan lita. De kunna i de flesta fall framföra de fullkomligaste osanningar, utan att de tyckas förstå det fel de begå. Minnet sviker dem, och deras i allt framträdande osjälfständighet gör att man kan leda dem till att gifva fullkomligt motsägande uppgifter. Detta, att få idioten att uppfatta och följa *sanningen*, är en af de aldru svåraste uppgifter idiotuppfostraren har att lösa. Äfven om idioten kan uppfostras till en ganska hög grad af arbetsduglighet samt meddelas en hel del kunskaper, kan han dock aldrig blifva en själfständig människa. Men denna visshet må dock ej hindra deras ledare att genom alla medel försöka föra dem in på sanningens väg, d. v. s. göra klart för dem skillnaden på sant och osant.

En ofta framträdande egenskap hos idioterna är deras håg att samla. Det är dock ej alltid håg för snatteri som ligger till grund härför, ehuru idioten har mycket svårt att skilja på mitt och ditt. Mången gång är det träbitar, tyglappar, granna garnändar och dylikt som samlas och noga förvaras. Emellertid bör man lägga noga vikt vid och tydligt förklara för barnet det orätta och syndiga uti att tillägna sig andras tillhörigheter. Genom träget aktgifvande på barnet kan detta anlag i de *flesta fall* motarbetas. Dock talas här endast om sådana idioter hvilkas förstånd är så utveckladt, att man kan tala vid dem. Det säger sig själf att det är omöjligt bibringa dem som stå på de lägre trappstegen begrepp om det orätta uti att stjäla.

Ofta hör man idioten anses för att vara elak, hämdgirig, lömsk och grym. För hvar och en som känner dessa olyckliges egenskaper och karaktärslyten är det dock en välbekant sak, att dessa dåliga känslor förnämligast uppväckas om de behandlas med hårdhet, förakt, råhet och hån. Skulle icke också en normal människas onda anlag frammanas vid en sådan behandling? Om idioten behandlas med *kärleksfullhet, allvar och mildhet*, så visar sig snart att de fleste af dem hafva ett godmodigt sinne, mäktigt af tillgifvenhet och tacksamhet.

Emellertid är ju naturligt, att bland idioterna så väl som bland normala barn finnas många olika egenskaper. Bland dessa senare se vi karaktärsdrag, hvilka angifva moraliska brister där man minst skulle kunna förmoda något sådant. Så mycket naturligare är då befintligheten af dessa brister hos det idiotiska barnet, där den medvetna känslan af rätt och orätt är så mycket svagare. Mången gång är det äfven ärfthetsprincipen, som här gör sig gällande, och vid efterforskning befinnes oftast, att de moraliskt lägst stående idioterna leda sitt ursprung från drinkare, vansinniga, epileptiker etc. När vi hos idioten finna elakhet utan skäl, våldsamt utan orsak, håg att skada utan anledning, tjufnad utan nödvång eller brutalitet endast af håg att plåga, då kunna vi ju konstatera en moralisk brist, hvilken vanligen ingen uppfostran kan få bort, ty äfven om denna förmår bibringa en klar föreställning om rätt och orätt, finnes vanligen hos barnet en för detsamma oemotståndlig håg att välja det senare, oaktadt den fulla vissheten om omedelbart straff. I Sverige är lyckligtvis antalet af dessa *vanartiga* idioter ännu ganska sannolikt ringa, då vid anstalterna hittills endast en eller annan sådan uppträdt. Men i utlandet har länge dessa olyckliga utgjort ämnet för idiotvännernas oro och i Amerika börjar arbetet för att skydda samhället för dem gripa mer och mer omkring sig. Vi tillåta oss här citera en del af ett föredrag hållet af Med. Doktor Isaac N. Kerlin, föreståndare för den stora anstalten Elsvin i Pennsylvanien, död 1894. Han säger: »Den moraliska känslan, som ju är det sista och högsta kännetecknet på vår stigande humanitet, är det också, som först och djupast blir lidande vid nedsjunkandet till en lägre typ. Då af någon orsak den progressiva utvecklingen af en familj brytes genom födelsen af ett abnormt barn som i arf erhållit kroppslig skönhet och behag och alla en fulländad uppfostrans företräden, förefinnes dock en *arflöshet* i denna egoism, denna brist på kraft till det goda och till erkännande af andras rätt, hvilken ju

dock är grunden för dygd, finkänslighet, grannlaghet och alla dessa det civiliserade samhällets förtäden. I detta sjunkande, detta förfall, består den moraliska sinnesslöhetens och idiotiens sjelfva natur (väsen).

Parad med detta tillstånd finnes hos dessa olycklige vanartiga idioter ofta en fullkomlig apati för följderna af brotten och missgerningarna. Straff och fängelse framkalla icke någon fruktan, galererna icke någon förskräckelse; död och evighet mötas med känslolös stoicism.»

Detta är en sann och lefvande beskrifning på hvad engelsmännen kalla »the moral imbecil».

Ofvanstående antydningar om idiotens karaktärs-egenskaper, huru obetydande och litet vetenskapliga de än må synas, gifva dock nog samtillkänna, att idiotuppfostrarens kall ej är lätt.

Just den höga grad af osjälfständighet som kännetecknar idioten, hvilken gör att, med undantag af dessa nyssnämnda moraliskt vanartiga, uppfostran på honom gifver ett mera synligt resultat än på de flesta normala barn med själfständig individualitet, gör den uppfostrandets *ansvarighet* så mycket större. Detta, lärarinnans plikter, skola vi vidare tala om, när vi komma till föreläsningen om lärarinnorna. Slutligen må påpekas, att då såsom vi alla väl veta, *omdömet* är det mest komplicerade af all själsverksamhet så är också detta det mest *bristfälliga hos idioterna*. De flesta af dem sakna fullkomligt denna egenskap.